

לפני אידיהן פרק ראשון עבודה זרה

י.

עין משפט נר מצוה

לח א מיי פ"ט מהל
עבודת כוכבים ה"ה
ט"ו ע"ט י"ד ט"ז קמח
סעף ו' :

רבינו הנאל

ההוא שטרא דהוה כתיב
ביה שית שנין יתירא וכו'
פי' יצא שטר לפני רב
נחמן שעדיין לא הגיע
לחשוב הסופר למלכות
יון (א) שהיה לו שנכתב ר'
שנים או ה' ואמר רב נחמן
נחמן שערין לא הגיע
זה דייקא הוא שמלכות
יון משנת ג' אלפים וחמ"א
לברית עולם ומסופר
[שית] שנים שמלכו
בעולם ואנו מנחין אלו ר'
שנים ומחשיבין משנת ג'
תמ"ט והשטר כשר הוא:
אמר רב נחמן בגולה אין
מונין אלא למלכי יון
בלבד ותניא [בבבב] דרב
נחמן. אמר רבינא מתני'
נמי דייקא דקתני באחד
בניסן ראש השנה למלכים
ותנינן נמי באחד בתשרי
ראש השנה למלכים
ואסיק' אלא לאו ש"מ
למלכות יון ש"מ: פ"ט
[יוס] גנוסיה של מלכיהם
פי' גנוסיה בלשון יון יום
הלידה (ב) ואוקמי' אלא
מאי יום גנוסיה יום
שמעמדין בו את מלכם
ואף על פי דלא מוקמי'
מלך בן מלך מיהו על ידי
שאלה מוקמי' כגון
אנטונינוס דשאליהו
לפניו אסורוס בריה
דמלכא וקיבלו מיניה.
קלוגיא שלא תתן מס

(א) נראה דל"ל שהי' לו למכור
פחות שש שנים ממה שכתב.
(ב) עיין בערך ערך גנס.

ספרא דוקנא כתביה. מכאן יש להכשיר שטר שלג בו הסופר
לכתיבת עולם ואפילו דלג האלפים והמאות רק שכתב
צדק וצדק לפרט שהרי צימיהם היו כותבין למלכות יוניס והסופר דלגו
דאי הוה כתיב בשטר כהדיא למלכות יוניס מאי הוה קאמר דלמא
ליציאת מצרים וכו' ואפ"ה לא אמרינן

למניינא אחרינא כתיבא ועד דמתי
זמניה לא טריף כיון שבגולה אין מונין
אלא למלכות יון אף כדאן אס דלג
לכתיבת עולם כיון שאין אנו מונין
עמה כי אס לכתיבת עולם אין לחוש
וגם אס דלג נמי האלפים אין לחוש
מדקאמר בסמוך שבקיה לאלפא קמא
ונקטייה לאלפא בתרא ויש ספרים
שגורסין שבקיה לכללא ונקטייה לפרטא
ור"מ עשה מעשה שכתב שטר צדק
וכן לפרט ודלג האלפים וגם כתיבת
עולם: **שאין** אהם לא כתב ולא
אשון. פירש הקונטרס שנלקט
לשונם משלשון אומות ומיניה דהא בני
ישמעאל ובני קטורה ועמון ומואב
שעמדו אחר דור הפלגה מאין צא
לסם לשונם אס לא מאומה אחרת
לכך פירש ר"י כתב לשון חשבו
שהמלכים משתמשין בו כעין חכמת
יוניס והיינו דאמרינן צמגייה (דף י'
וש) והכרתי לצבל שם ושאר שם זה
לשון ומאי קאמר דהא בלשון ארמי
הס מספרים ועודם משתמשין בו
אלא דודאי לשון מלכות קאמר ועו"ל
כדאמר צמגייה רבה דדגור הפלגה
עלה הים והלף הרבה משפחות מע'
אומות וכולן עמדו מישמעאל ובני
קטורה ואיכא למימר דכל הגן ירשו
לשון ארומה ואומה שאבדיה אצל רומיים
למדו לשונם מאומה אחרת:

והתניא יום גנוסיה ויום הלידה.
משעתא צעי לתתוי
צרייתא דמיתיה צמקון כולה אלא
השתא מייתי מינה צקורז ואותו שהיה
מתרן הא לדידה הא דכריה לא (א) היה
יודע בצרייתא כמו שהיא צמקון אלא
מתרן על מה שהציה המקשה עוד
יש לומר דודאי צרייתא אחרת היא
ומשמנתיו לא היה יכול להקשות
דמתנתין משמע דמיי צעי בני
אדם שמארכת כ"כ צלשונה יום גנוסיה
של מלכיהם יום הלידה אצל צרייתא
דקתני זה יום גנוסיה ויום הלידה
משמע דלא מיירי אלא באדם אחד:
שד

דלא מוקמי' מלכא בר מלכא ע"י שאלה מוקמי' כגון אסורוס בר אנטונינוס
דמלך א"ל אנטונינוס לרבי בעינא דימלוך אסורוס ברי תחותי ותתעביד
טבריא קלניא ואי אימא להו חדא עבדי תרי לא עבדי אייתי גברא ארכביה
אחבריה ויהב ליה יונה לעילאי [בידיה] וא"ל לתתאה אימר לעילא דלמפרח
מן ידיה יונה אמר שמע מינה הכי קאמר לי את בעי מינייהו דאסורוס ברי
ימלוך תחותי ואימא ליה לאסורוס דתעביד טבריא קלניא א"ל מצערין לי
חשובי [רומאי] מעייל ליה לגינא כל יומא עקר ליה פוגלא ממשרא קמיה
אמר ש"מ הכי קאמר לי את קטול חד הד מינייהו ולא תתגרה בהו בכלוהו
וליבא

שום שנין יתירא. שנה לפני צ"ד צנה שכתב בו ומלא בו ש
שנים יותר ממניינם כגון שהיו עומדים בשנת חמש מאות למלכות יון
ובו היה כתוב בשנת חמש מאות ושש שנים לזה פלוני מפלוני וסתם היה
כתוב ולא היה כתוב בו שום מלכות: **מאוחר** הוא. מלוה עשה עמו
טובה ומחל לו שעבדו קרקעות של שש

שנים וכל מי שיקנה קרקעו בתוך שש
שנים אינו מפסיד שהרי זמן מכירה
קודם לזמן טריפת השטר: **ועד דמתי**
ומניה לא טריף. אינו יכול לטרוף
לקוחות אלא אותן שיקחו ממנו משש
ואילן: **ספרא דוקנא כסביה**. מדקדק
במשכונות הוא ואינו הולך אחרינו
שאין אנו מתחילין למנות מתחלת
מלכות יון אלא לאחר שש שנים שמלכו
צעילם והוא מונה למחלת מלכותן
ושיצבדו מיום כתיבתו הוא ומנהיגם
והלאה יטרוף ואין כאן מחילה לפי
שחמש מאות שלנו הן חמש מאות ושש
למחלתן: **ממאי**. דהאי דמנינן לשטרי
לש"פ שנים קודם חורבן דעמין למלכי
יון דמיתא דהנך שית שני יתירתא
היינו האי דלחמיל למיינא מתחלת
מלכותן דיעהא לך למימר הכי ולא
ניחא לך למימר מאוחר הוא לפי שאין
דכך למחול שעבדו שמה ימכור זה
כל נכסיו בתוך זמן האימור ויפסיד
את חובו: **דלמא**. צין אן צין הא
ספרא האי דמנינן לש"פ שנים קודם
חורבן לאו דעמין אמלכות יון אלא
ליציאת מצרים מנינן: **ושקיה לאלפא**
קמא. דליציאת מצרים ומתחילין
למיינא מתחילת אלפא בתרא והיא
שנה ראשונה ליון שפטיה מלכותן
בכל העולם דליציאת מצרים ועד
חורבן אלף וש"פ שנים ת"פ שנים
עד צין בית ראשון ות"י צדנינו הרי
תת"י ושצביש דגלות צבל ות"כ צדית
שני הרי אלף וש"פ שנים ומלכות יון
נמי פטיה בכל העולם ג' מאות
ושמונים שנים קודם חורבן שהיא
תחלת אלף שנים: וכיון דדעמין ליציאת
מצרים ליכא למתלי הנך שית שנין
אלא במחילת השעבוד וטרי מאוחר
הוא: **אין מונין אלא למלכי יוניס**.
וכיון דלמלכות יון מנינן ואיכא למיתלי
להנך שית שנין בספרא דוקנא תלינן
ציה ולא תלינן ליה במחילת השעבוד
שאין כל אדם עושה כן: **דיקא**.
למלכות יון מנינן: **לשטרות**. דכל
אימת דקאי מלכא מכי מתי שיליה
אדר סלקא ליה שמה וצניסן ריש שמה
מנינא למיכתב צבטרי: **ואטן השפא**
מחשתי מנינן. כל תשרי מחדשים
שמה. אלמא דאי מניינא דידן למלכי
האומות הוא ואין לך מלכות באומות
מתחלת שלש מאות ושמונים שנה
קודם (א) אלא מלכות יון דאי סלקא דעתך
דהאי דמנינן לשלש מאות ושמונים
שנה קודם חורבן דדעמין ליציאת
מצרים מנינן צבו למיינא ולחדושי
שמה דקיי"ל בשמעתא קמיינא במסכת

ר"ה למלכים. רבילס
היו למנות זמן שטרותיהם
לשנות המלך משנה שמד
זה המלך. דאמרינן ג' מאות
גיטין (פ) משום שנים
מלכות, וקבעו תמיים אחד
בניסן מתחלת שנתו, ואפילו
עמד בשנת או באדר כלתה
שמה משביע ניסן ומחילת
למנות לו שנה שניה (ר"ה)
ג. למאי הלבנת.
לומר לה הקובע יום
מוחד למנין המלכים,
אימת שעל כל מלך ומלך
מתחיל שנתו מיום שמד
בו (סס). לשטרות.
להכניח איזה שטר חוב
מוקדם למלכה ואיזה
מאוחר (סס). ולשמיתין.
משנכנס תשרי אכור לתרום
ולקוץ מן המורה (סס).

ראש השנה (ב) לליציאת מצרים מניסן: **הא דידיה הא דכריה**. כשמעמדין צן מלך צחי אציו להחזיקו צמלוכה שמה האצ ועושה אותו יום
אחד: **ומי מוקמי**. רומיים מלכא בר מלכא. כל הני יום אידיהן דמתני' דרומיים נייהו דתנינא לעיל (ב) יום שפטיה צו רומי מלכות ומינא (ג) רומי עשתה
קלגלדא: כתב ולשון של רומיים מאומה אחרת צאה לכן אחרים תקנו להן כל ספריהם: **ע"י שאלה**. נוטלין רשות מן השרים ומצבא האצ מהן
להעמיד צנו תחתיו: **כגון אסורוס צן אנטונינוס דמלך**. על ידי שאלת אציו: **קלניא**. צת חורין שלא תתן מס לעולם משום דלית צה רצון
ואנטונינוס עצמו היה משמש צבני רצי דלנקמן (ע"ג) ומסוס הכי היה אהב לרצון: **אייתי רצי גברא ארכביה וכו'**. כלומר הרכב צה צדק עליהן
(א) ועליך ותהא צבירא מסורה צידו: **ואימא ליה**. לצדק לליפרחה ליונה מן ידיה כלומר ליעבד צבירא קלניא להוסיף אמתת עולו:
ולימא

(א) להו. עב"ד. (ב) ר"ה ג'
(א) שם ח. (ד) [שם אחת רב
ספא]. (ה) [נדפדפי שני].
(ו) צ"י הראשון נמקום
הה"ד: כתב ולשון אחרים
תקנו להם כל ספרי טעמים
ויזמן פולטם פיטרו ויהי
יהודים היו: לשון הוא
גראמטיקה הוא הלצין
שמדכורים בהגלגים הם שני
ועמק ונאלי (צ"י): ועמקין
הלשון ועשו להם הגלגל הששם
צפני עממם ולמלקם מעל
ישראל ולא כספדו כי נטעמן
של ישראל ומחיו אלא מפני
שאר ישראל צעיר וצדוקת
מחרימי ישר עשו עממם
כאלו הם עמו בקיפיות ויו
עליהם הגל מפורש בספור
תלית ישר (א) יעב"ד מתק
ת"י. (ח) [מקום עיין
במסופות ספריהם לו. ד"ה
אלף לאון].

תורה אור השלם
1. דגה קטן נהתיך בגוים
בזוי אמתא מאד:
עובדיה א ב

גליון הש"ס
גברא וכו' מוקמי' מלכא
בר מלכא. עיין סגן לאין
אות קטן:

הגהות הב"ח
(א) הש"י ד"ה ואין וכו'
קודם חורבן אלא מלכות
יון:

מוסף רש"י
ר"ה למלכים. רבילס
היו למנות זמן שטרותיהם
לשנות המלך משנה שמד
זה המלך. דאמרינן ג' מאות
גיטין (פ) משום שנים
מלכות, וקבעו תמיים אחד
בניסן מתחלת שנתו, ואפילו
עמד בשנת או באדר כלתה
שמה משביע ניסן ומחילת
למנות לו שנה שניה (ר"ה)
ג. למאי הלבנת.
לומר לה הקובע יום
מוחד למנין המלכים,
אימת שעל כל מלך ומלך
מתחיל שנתו מיום שמד
בו (סס). לשטרות.
להכניח איזה שטר חוב
מוקדם למלכה ואיזה
מאוחר (סס). ולשמיתין.
משנכנס תשרי אכור לתרום
ולקוץ מן המורה (סס).